

ČOVJEK JE ZAO

NAKLADNIK

Poetika j.d.o.o.

Božidara Rašice 1, Zagreb

www.poetika.eu

ZA NAKLADNIKA

Katarina Uskoković

UREDNIK

Davor Uskoković

PRIJEVOD

Suzana Sesvečan-Lozina

KOREKTURA

Nataša Pejić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Beker

TISAK

Znanje d.o.o.

Zagreb, ožujak 2023.

NASLOV IZVORNIKA

Der Mensch ist böse

Published originally under the title *Der Mensch ist böse* © 2019 by

GRÄFE UND UNZER VERLAG GmbH, München

Croatian translation copyright: © 2022 by POETIKA j.d.o.o., Zagreb

Sva prava pridržana. Ova je knjiga zaštićena autorskim pravima i ne smije se ni djelomično reproducirati, pohraniti u sustavu za reproduciranje, niti prenositi u bilo kojem obliku i na bilo koji način bez pisanog dopuštenja izdavača.

ISBN: 978-953-8481-04-8

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001165277.

JULIAN HANNES

ČOVJEK JE ZAO

Istinite priče o
nezamislivim zločinima

POETIKA

SADRŽAJ

SPREMNI ZA JEZIVO...	1
JE LI ČOVJEK DOISTA ZAO?	4
HOTEL STRAVE	16
NESTANAK MADDIE MCCANN	34
NEVINO OSUĐENI?	74
NEMOGUĆI BIJEG	96
IGRA DO SMRTI	114
“NIKADA GA NEĆETE PRONAĆI”	128
POD PRISMOTROM	148
OSVETNIK	174
ZAGONETNA DVOJNICA	194
VELIKI POŽAR	212
ZAHTJEVNI RODITELJI	234
POSLEDNJI POZIV	254
SLUČAJ REBECCE R.	268
ČUVAJTE SE	302

SPREMNI ZA JEZIVO...

Zvuk uporne kiše djelovao je gotovo umirujuće. Kišne kapi ritmično su nabijale o crni asfalt stvarajući sve veće lokve. Na inače živim gradskim ulicama nije bilo nikoga vidjeti ni čuti. Samo je jedna mlada žena žustro hodala ulicama, duboko skrivajući lice u kapuljaču jakne štiteći se od sve jače kiše. Vraćala se sa zabave i umjesto taksijem odlučila pješaćiti petnaest minuta do studentskog doma i uštedjeti novac. Bojažljivo se osvrćala na svakom raskrižju, ali sve je bilo pusto. Ni jednog auta. Zatvoreni kafići. Nigdje ni duše.

Posljednji dio puta do doma vodio je kroz park škrto osvijetljen tek pokojom uličnim svjetiljkom. Dobro je poznavala to mjesto. Za dana je to bila zelena livada u blagoj udolini koja se pružala iza kuća. Ali, sada, u mraku, sve se doimalo potpuno drukčije. Nekako mračno i prijeteeće. Na tren je pomislila krenuti zaobilaznim putem, ali odustala je od toga. Kroz park će joj trebati nepune tri minute. A bila je umorna i samo je htjela što prije u krevet.

Izvadila je mobitel i pritisnula tipku za brzo biranje, pozivajući najbolju prijateljicu. Željela je imati uza se bar jedan poznati glas da je prati na tom mračnom putu. Uzalud je zvonilo. Pa je odlučila staviti slušalice u uši i slušati glazbu.

Nije ga ni vidjela ni čula kako dolazi. Ali zato je on promatrao nju još izdaleka. Skriven. Vreba ju je kao lovac plijen. A zatim joj se prišuljao. Tama mu je bila saveznik. Sve se odigralo u sekundi. Niotkud, pritisnuo joj je krpu na lice. Bila je previše iznenađena da bi se branila. Zadnjim

se trzajem bespomoćno pokušavajući osloboditi, shvatila je što se događa tek kad je kloroform već počeo djelovati...

Ova fiktivna priča prikazuje kako zamišljamo zločin: kao nešto što se događa noću, u tami, na nekom pustom mjestu. Tako poznajemo ubojstva iz filmova i serija. I zato smo katkada skloni misliti da iza svakog ugla vreba serijski ubojica, psihopat ili neki drugi zločinac. Međutim, istina je posve drukčija.

Najveća opasnost od ubojstva ne prijete nam tamo negdje vani. Ubojica ne vreba u nekom mračnom parku, tami gradske ulice, mračnoj šumi... Prema statistikama, ubojica nije neki tajanstveni stranac, fantom ili serijski ubojica. To je vlastiti partner, susjed ili najbolji prijatelj. Netko koga poznajemo. Upravo su oni kojima vjerujemo, oni za koje smo uvjereni da nam nikad ne bi naudili, najvjerojatniji počinitelji. Mjesto zločina je spavaća soba, kuhinja ili vrt – mjesta na kojima se osjećamo sigurno i zaštićeno.

Ma koliko dobar, svaki čovjek ima i zlu stranu. Neki stručnjaci čak tvrde da u određenim okolnostima svatko od nas može postati ubojicom. U ovoj knjizi donosim tri-naest iznimno zanimljivih istinitih zločina: neki nisu nikad riješeni, neki su najužasnije zamislive priče, a u nemalo njih počinitelj je osoba iz žrtvine neposredne okoline. Majka otima vlastito dijete. Šarmantni liječnik gradi hotel prepun tajnih prolaza u kojima bešćutno i okrutno ubija svoje žrtve. Djevojka unajmljuje ubojicu za ubojstvo vlastitih roditelja.

U tri najzagonetnija slučaja,iskusni kriminalistički i obavještajni analitičar Mark T. Hofmann iznosi svoj pogled na stvari. Hofmann potpisuje i prvo poglavlje, u kojem

opisuje kako izgleda rad na izradi profila počinitelja i po čemu se psihopati razlikuju od drugih ljudi.

Jeste li spremni zaroniti u mračnu stranu našeg svijeta? Tada mi još samo preostaje zaželjati vam da uživate u čitanju! I mali savjet: nemojte ovu knjigu čitati noću sami kod kuće.

JE LI ČOVJEK DOISTA ZAO?

“Kad dugo gledaš u ponor,
i ponor gleda u tebe.”

Friedrich Nietzsche

Zadatak dobrog profileru je vidjeti zločin očima zločinca: osjetiti ono što i počinitelj osjeća. Vidjeti ono što i počinitelj vidi. Misлити ono što i počinitelj misli. Potrebna je istinska empatija da bi se prodrlo u ljude i djela prema kojima ne osjećamo ništa drugo do prezir. Zlo istodobno u sebi ima nešto zastrašujuće i opčinjavajuće.

Imao sam priliku voditi nemali broj intervjuu s takvim ljudima, većini vas poznatih samo iz krimića – od serijskih ubojica do funkcionalnih psihopata iz poslovnog svijeta. Unatoč tome, ni profileri, ni analitičari, ni kriminalisti ne mogu sa sigurnošću reći kako čovjek postaje ubojicom. Inače bi se vjerojatno znalo i kako spriječiti ubojstva. Međutim, na temelju suvremenih istraživanja i brojnih ispitivanja barem možemo reći što čini vjerojatnim da se ubojstvo dogodi.

Nerijetko za ubojice imamo samo jedno objašnjenje: to su zli ljudi. Ali je li tomu doista tako? Počine li baš svako zlodjelo zli ljudi? Ili i dobri ljudi mogu činiti zlo? Kako

čovjek postaje ubojicom? Može li svatko postati ubojica? Ili još preciznije: biste li i vi to mogli postati?

Kako bismo odgovorili na ta pitanja, moram nakratko zaviriti u um kriminalaca – i vaš um.

Psihopati

Čak i ako zlo leži u oku promatrača, postoje ljudi koji su najbliži onome što smatramo zlim: psihopati. Njihova temeljna obilježja su plitke emocije, nedostatak empatije i manipulativnost.

Je li netko psihopat, znanstveno se najčešće utvrđuje mjernom skalom raspona bodova od 0 do 40, pri čemu se o psihopatiji govori od 30 bodova naviše. Dakle, psihopatija nije crno-bijela kategorija nego klizna skala – i na toj skali svi se mi nalazimo negdje između 0 i 40.

Psihopati nisu psihički poremećeni u klasičnom smislu. Oni znaju što čine, nisu dezorijentirani u vremenu i prostoru i često su vrlo karizmatični. Nerijetko su vrlo simpatični i šarmantni te su sposobni izrazito uvjerljivo oponašati empatiju – značajka nazvana Mask of Sanity ili “maska uračunljivosti”. Vodeći znanstvenik na polju psihopatije Robert D. Hare psihopate opisuje duhovitima, vještima s riječima i prilagodljivima poput kameleona. Sjajan primjer takve glume posljednji je intervju serijskog ubojice Teda Bundyja i danas dostupan na društvenoj videoplatформи YouTube.

U ljude koje psihologija smatra psihopatima ubraja se jedan posto stanovništva. Taj je izraz, premda zvuči poput nečega iz trilera, znanstveni naziv za takav profil ličnosti.

Sociopatija i antisocijalni poremećaj ličnosti su nešto drugo. Jedan posto možda zvuči malo, međutim, to znači da svatko od nas poznaje najmanje jednog, a svaka veća tvrtka zapošljava nekoliko psihopata. U pojedinim strukama i zanimanjima udio psihopata znatno je i viši. U tri psihopatima najprivlačnija ubrajaju se izvršni direktori, odvjetnici i zaposlenici u medijima, ponajprije na televiziji i radiju.

Sad se možda pitate kako je moguće da psihopat postane izvršni direktor? Zar nisu svi psihopati zbog nedostatka savjesti i empatije neizbježno kriminalci? Svi psihopati dijele sličan psihološki profil: plitke emocije, nedostatak iskrene empatije i nedostatak savjesti. Gotovo uvijek uživaju u osjećaju moći nad drugima i u tome da mogu uzeti ono što žele. Ali njihov *modus operandi*, način na koji to postižu, razlikuje se. Gubitnik koji nikad u životu nije bio uspješan ni u školi, ni u poslu, ni sa ženama, trebat će nož u ruci da bi jednom u životu osjetio moć nad drugim čovjekom. Netko, pak, tko je studirao na Harvardu, naći će druge načine da zadovolji svoju potrebu za moći, bez fizičkog nasilja.

Sa serijskim ubojicama prvi sam se put susreo u Palm Beachu, gradu u američkoj saveznoj državi Floridi u kojem rado ljetuje i Donald Trump. Većina njih nisu nikakvi zli geniji i ne bismo ih trebali zamišljati tajanstvenijima ili zanimljivijima nego što to jesu. Jasnije rečeno: gubitnici ubijaju, a oni pametni biraju poslovni svijet.

Nisu svi psihopati kriminalci – kao što ni svi kriminalci nisu psihopati. Udio psihopata među zatvorenicima iznosi otprilike 20 posto. To je znatno više nego u općoj populaciji, ali i dalje daleko od 100 posto. Ipak, ta petina zatvorenika odgovorna je za osobito mnogo i osobito teška

nasilna kriminalna djela. U Sjevernoj Americi, primjerice, psihopati su odgovorni za otprilike polovicu teških nasilnih delikata.

Emocionalni deficit

Želimo li shvatiti zašto čovjek ubija i što razlikuje one koji ubijaju od onih koji to ne čine, psihopatija tu bez sumnje ima veliku ulogu. Sagledamo li najčešće motive, povrijeđen ponos, pohlepa i osveta i nisu toliko neljudski. Svi bismo mi rado imali pokoji novčić više u džepu ili smo nekad bili bijesni na bivšeg partnera ili partnericu. Ali premda imamo motiv, ipak ne ubijamo.

Umjesto pitanja što to ubojice imaju, a mi ne, trebamo se pitati: što to mi imamo, a velik broj ubojica (ponajprije psihopata) nema? Mi imamo empatiju, savjest i funkcionalne emocije. Preuzimamo odgovornost za svoja djela, sposobni smo kontrolirati svoje nagone i dovoljno smo pametni da smo svjesni mogućih posljedica svojih djela (primjerice petnaestogodišnje zatvorske kazne). Psihopati koji počinu kriminalna djela ne preuzimaju odgovornost i vrlo često djeluju impulzivno, bez razmišljanja o posljedicama.

Moja fascinacija zlom do danas je ostala nepromijenjena. Međutim, u međuvremenu mi je postalo jasno da ću pametne psihopate prije naći na Wall Streetu nego u zatvoru. Da bih u potpunosti razumio psihopatiju, shvatio sam da osim kriminalaca trebam intervjuirati i takozvane funkcionalne psihopate iz poslovnog svijeta. Za to mi je trebalo cijelo mnoštvo anonimnih aplikacija, snažna moć uvjeravanja i gomila strpljenja.

Najviše me fascinira njihova “sljepoća na emocije”, odnosno emocionalni deficit. Pojedini su mi rekli da osjećaju, premda baš ništa iz našeg razgovora nije upućivalo na to. Primjerice, na pitanje što je točno tuga, jedna mlada dama mi je odgovorila: “Tuga je, na primjer, kad ti pobjegne autobus.” Jedan znanstvenik mi je u anonimnom razgovoru ljubav opisao kao “hormonsku reakciju tijela”. Nijedan ispitanik nije mi uspio objasniti razliku između sreće i ljubavi. Psihopati emocije nerijetko uče poput vokabulara: na sprovodima treba biti tužan, darovima se treba veseliti. Ali upitani za suptilne razlike, odmah im postaje problematično odgovoriti.

Rođeni ili stvoreni?

Kad govorimo o ubojstvima, zlu ili ljudima poput Adolfa Hitlera, uvijek se iznova postavlja pitanje jesu li ti ljudi takvi rođeni ili su takvi postali tijekom života?

U jednom dokumentarnom filmu o pedofiliji koji sam gledao na televiziji, na pitanje zašto su neki ljudi pedofili seksualni terapeut dao je najbolji odgovor koji sam dotad čuo: razlozi za to su biopsihosocijalne naravi – što je, po mom mišljenju, najpametniji mogući način za reći da ne znamo.

Odgovor je sličan i za psihopatiju. Blizanačke studije i skeniranja mozga pokazuju da za to postoje određene biološke i genetske predispozicije. Međutim, osobno smatram opasnim previše naglašavati takve biološke i genetske čimbenike, jer to na neki način oslobađa počinitelje krivnje. Ako su takvi rođeni, tada ne mogu ništa protiv toga. Međutim,

to nije točno! Vratimo se na primjer pedofilije: pedofili možda ne mogu utjecati na to tko im je seksualno privlačan, ali zato itekako mogu utjecati na svoja djela, odnosno na to što će učiniti.

Kod pojedinih serijskih ubojica moguće je zamijetiti zapanjujuće sličnosti u djetinjstvu. Primjerice, mnogi od njih navode da su kao djeca svjedočili klanju životinja i smatraju to svojevrsnim ključnim događajem. Međutim, ti čimbenici ne nude prihvatljivo objašnjenje. Tisuće druge djece koja su svjedočila klanjima životinja žive posve normalne živote. Što znači da je potrebna specifična osoba, sa specifičnim genima i specifičnim ključnim događajem. Dakle, riječ je o sklopu bioloških, psiholoških i socijalnih, odnosno društvenih čimbenika – čija nam točna formula još nije poznata.

Temeljna logička pogreška

Kad se pitamo zašto ljudi ubijaju, fokusiramo se na dvije mogućnosti: ili su rođeni zli ili su postali zli. U svakom slučaju, nema sumnje da je uzrok u samom čovjeku.

S takvim čovjekom jednostavno nešto nije u redu. Tko čini zlo, zacijelo je zao. Međutim, ono što pritom podcjenjujemo je moć okolnosti. Ta je logička pogreška toliko učestala i ozbiljna da je u psihologiji dobila i vlastiti naziv: osnovna atribucijska pogreška.

Uzrok nečijih postupaka skloni smo uvijek pripisati samom čovjeku. Vozilo ne kreće, a svjetlo na semaforu se promijenilo u zeleno? Rasijan i neobziran vozač! Recepcionarka se ne smiješi? Umišljena je i arogantna! Netko galami

u zračnoj luci? Neodgojeni agresivac! Sve pripisujemo karakternim osobinama.

A sad zamislite da mi netko ispriča dvije situacije iz vašega života: jednu u kojoj ste pogriješili i jednu u kojoj ste se razbjesnili. Profil koji bih na temelju toga izradio glasilo bi: glupa i agresivna osoba. Vjerojatno biste odmah skočili i pokušali objasniti da su to bile dvije iznimne situacije. Objasnili biste kako se to dogodilo, priču u pozadini koja je dovela do tih situacija, kakvi ste inače. Tko je još bio uključen i što je učinio ili rekao. Što se potom dogodilo...

U svom slučaju spremni smo zamijetiti složenost u pozadini onoga što činimo. U slučaju drugih, pak, zamjećujemo samo posljedice njihovih radnji, ali ne i kako je do njih došlo.

Ekstremne situacije

Ako psihopati čine jedan posto ukupne populacije, tada devedeset i devet posto populacije nisu psihopati. U velikom broju slučajeva razlog zašto ljudi ubijaju uopće se ne krije u glavi počinitelja nego u situaciji. I dobri ljudi mogu činiti zlo, nađu li se u izvanrednim, ekstremnim situacijama.

Psiholog Kurt Lewin je pronašao dobru formulu za objašnjenje ljudskog ponašanja: ponašanje = osoba x okolina. To znači kako je da bi se analiziralo nečije ponašanje potrebno poznavati čovjeka i situaciju.

Početkom 2017. u Engleskoj Diana C. je nožem izbola dečka jer je pojeo njezine krumpiriće. Čovjek ne zna bi li se smijao ili plakao kad čuje takvu priču. Činjenica je, međutim, da pojedinci imaju toliko visok potencijal za

nasilje da u njihovom slučaju i najmanje provokacije u okolini mogu izazvati pretjeran izljev nasilja. Neprestano slušamo vijesti o teškim tjelesnim ozljedama i ubojstvima zbog krivog pogleda, uvrede, smiješno malih novčanih iznosa – pa čak i prženih krumpirića. U tim slučajevima vrijednosti psihopatije su vrlo vjerojatno više nego inače, a izostaje u najmanju ruku “kontrola impulsa”.

Međutim, postoje i ekstremne situacije u kojima čak i miroljubivi ljudi mogu postati nasilni. Pretpostavljam da vi ne biste izboli čovjeka zbog nekoliko krumpirića. Ali što kad biste uhvatili partnera ili partnericu u preljubu? Možete li i za tu situaciju sa sigurnošću reći da biste reagirali mirno i trezveno? Ili kad bi vaše dijete bilo žrtva seksualnog zlostavljanja i susretnete počinitelja na sudu? Podmukli osmijeh u hodniku vjerojatno bi vas posve izbacio iz takta. A što kad bi se usto još ponosio svojim zlodjelom i doslovce vam pljunuo u lice? Biste li i tada sa sigurnošću mogli predvidjeti svoju reakciju?

Nikako ne opravdavam ubojstvo drugog ljudskog bića i uzimanje pravde u vlastite ruke. Ali katkada objašnjenje ne treba tražiti u čovjeku nego u situaciji. Primjerice, znamo da su ljudi u prošlosti suočeni sa smrću od gladi pribjegavali kanibalizmu. U ekstremnim situacijama i posve obični ljudi čine stvari koje inače nikad ne bi činili.

Prema tome, može li svaki čovjek postati ubojica? Na to pitanje stručnjaci različito odgovaraju. Osobno bih rekao ne, ne svi, ali vrlo vjerojatno većina – u dovoljno ekstremnim okolnostima. Međutim, isto tako smatram da postoje i ljudi koji nikad ne bi ubili – ma u kakvoj se situaciji našli i ma što se dogodilo. Drugi su, pak, spremni ubiti zbog

krumpirića. Profilirati znači promatrati detalje, razmišljati unatrag i otkrivati motive. Ali pritom uvijek treba uzeti u obzir utjecaj konteksta i situacije na ponašanje, poštujući formulu: čovjek x situacija.

Slijepa poslušnost

Rijetko su koji psihološki pokusi toliko poznati kao pokusi poslušnosti Stanleyja Milgrama, znani i kao Milgramov pokus (engl. *Milgram experiment*). Premda danas široko kritizirani, a njihovi zaključci i donekle drukčije tumačeni, važne spoznaje do kojih su Milgramovi pokusi poslušnosti doveli uvijek se iznova potvrđuju. O čemu je riječ?

Zamislite da ulazite u ispitni laboratorij. Prilazi vam voditelj pokusa i pozdravlja vas. Nosi bijelu kutu i rukuje se s vama čvrstim stiskom ruke. Pojašnjava vam da je u pokusu riječ o pamćenju i kazni. Sudjelovat će dva ispitanika. Vama dodjeljuju ulogu “učitelja”, drugom sudioniku ulogu “studenta”. Njega odvede u susjednu prostoriju i premda ga više ne vidite, i dalje ga možete jasno čuti. Zatim na njega pričvrste strujne žice – vi sjedite za upravljačkom pločom kojom upravljate strujnim udarima. Voditelj vam objasni da će student uskoro dobiti zadatke. Svaki put kad pogriješi, vi ga trebate kazniti strujnim udarom – i poslije svake pogreške pojačati napon.

Pokus počinje i kod prve pogreške zadajete prvi slabi strujni udar od 15 V. Kako student sve više griješi, udari postaju sve jači. Postajete nervozni, na čelu vam izbija znoj. 75 V, jasno čujete studenta kako pati. Voditelj stoji pored vas i uvjerava vas da nastavite. 120 V: iz susjedne

prostorije dopiru bolni krici. Dvojeći, gledate voditelja koji vam govori kako je za potrebe pokusa neophodno da nastavite. 150 V: student želi prestati. 200 V: od glasnih krikova ledi vam se krv u žilama. 300 V: udar odbacuje studenta o zid. 315 V: glasan krik i student opet udara o zid. 330 V: tišina. Ne čujete ništa. Ni odgovor, ni krike. Jeste li ubili čovjeka? Voditelj vas i dalje upućuje da nastavite i povećate napon...

Tako bi to izgledalo da ste bili jedan od četrdeset ispitanika koji su sudjelovali u izvornim pokusima – bar iz vaše perspektive. Ali ne brinite, nitko nije zapravo nastradao: student i voditelj su samo glumili. Električni šokovi nisu bili pravi, sve je bilo inscenirano. Cijeli je pokus bio izveden kao igra, a jedini neupućeni je bio sudionik koji je zadao električne šokove. Pravi cilj pokusa nije bio pamćenje i kazna nego saznati koliko su ispitanici spremni daleko ići. Kad će reći dosta? Kad će odbiti nastaviti?

Vjerojatno ćete sada reći kako vi nikad ne biste išli do 300 V. Kako biste stali na prvi krik. Međutim, rezultati istraživanja pokazuju drukčije: samo je 14 od ukupno 40 ispitanika prekinulo pokus prije najjačeg, ubojitog strujnog udara. Većina će ljudi nastaviti dalje, i dalje, ako zapovijed naoko dolazi od prividnog autoriteta.

Ali je li to uistinu tako jednostavno? Može li se tako jednostavnim pokusima dokazati da se običnog čovjeka može pretvoriti u ubojicu? Kao što sam već spomenuo, Milgramovi su pokusi široko kritizirani. Unatoč tome, važne spoznaje do kojih su doveli uvijek se iznova potvrđuju.

Luciferov učinak

I psiholog Philip Zimbardo je dokazao kako su obični, “normalni” ljudi sposobni činiti zlo u poznatom Stanfordskom zatvorskom pokusu (engl. *Stanford prison experiment*) koji je unatoč kritikama utisnuo snažan pečat na psihologiju i kriminologiju.

Zimbardo je podrum sveučilišne zgrade psihologije Stanfordskog sveučilišta preinačio u zamišljeni zatvor i podijelio studente na zatvorenike i čuvare. Međutim, pokus je eskalirao i bio ga je prisiljen prekinuti nakon samo šest dana zbog pretjerano okrutnog, nečovječnog postupanja čuvara.

Tu pojavu da su ljudi u određenim okolnostima sposobni činiti nečovječna djela, Zimbardo je nazvao Luciferovim učinkom. Jedno ste objašnjenje za njega već čuli: poslušnost autoritetu. Međutim, još su dvije psihološke pojave ključne da bi dobri ljudi postali zli. Prvo: sebe više ne doživljavaju kao pojedince nego kao dio neke skupine (deindividuacija), što dovodi do difuzije odgovornosti. I drugo: svoje žrtve ne doživljavaju kao osobe nego “zatvorenike”, “Židove” ili “nevjernike” (dehumanizacija).

Što ostaje?

Ekstremne situacije, poslušnost autoritetu i Luciferov učinak primjeri su moći okolnosti koju toliko često podcjenjujemo. Zato je teško utvrditi uzroke psihopatije, nasilja i zlih djela: riječ je o mješavini bioloških, genetskih, psiholoških i društvenih čimbenika. To možda zvuči donekle nezadovoljavajuće, ali omogućava nam da odgovorimo na pitanja s početka poglavlja:

- Počine li baš svako zlo djelo zli ljudi? Ne.
- Mogu li dobri ljudi činiti zlo? Zasigurno.
- Kako netko postaje ubojica? Biopsihosocijalni čimbenici + okolnosti (čovjek x situacija).
- Može li svatko postati ubojica? Možda ne baš svatko, ali većina.
- Biste li vi mogli postati ubojica? U ekstremnim situacijama, vjerojatno da. Ali bez obzira na urođene predispozicije i situaciju u kojoj se nađete: uvijek imate izbor.

A sad se zabavite uz nekoliko iznimno zanimljivijih riješenih i neriješenih istinitih zločina. Neki nisu (još) riješeni jer su teški i jer su dokazi slabi. Jesu li ih počinili beskrupulozni psihopati? Ili je počinitelj očajni otac? Julian Hannes ima sjajno oko za detalje, postavlja prava pitanja i rekonstruira istrage na živopisan i uzbudljiv način.

Mark T. Hofmann
kriminalistički i obavještajni analitičar

HOTEL STRAVE

Sagradio je vlastiti dvorac
- s tajnim hodnicima, podnim
otvorima i sobama za mučenje.
U njemu smještaj nudi ponajprije
mladim ženama koje potom nestaju
bez traga. Vješt je, dugo mu nitko
ne ulazi u trag. Ali s vremenom
postaje sve lakomiji i počinje
griješiti...

Hotel je mjesto gdje bismo se trebali osjećati ugodno – barem na kraće vrijeme. Ali kao sa svime u životu, i tu postoje velike razlike. Turobne poslovne hotele u velikim gradovima i luksuzna tropska odmarališta uz bajkovite bijele pješčane plaže dijele cijeli svijetovi, premda im je svrha načelno ista: u stranom mjestu trebali bi nuditi dom. Utočište. Pa makar to i bila samo soba s brojem u koju se ulazi karticom.

Mnogima koji putuju poslom odgovara takav smještaj. Drugi se, pak, žale na većinom bezlične tipske sobe u kojima ih, uz malo sreće, na svježe presvučenom krevetu čeka čokoladica dobrodošlice. Mnogi hoteli danas to pokušavaju izbjeći, nudeći svojim gostima što ugodniji i posebniji boravak.

U Chicagu, trećem najvećem gradu u SAD-u, i danas se može naći odgovarajući smještaj za svakog putnika namjernika: oni s naprtnjačama na leđima mogu odsjesti u povoljnim hostelima s višekrevetnim sobama u gradskom središtu, a nešto dalje, nedaleko od šetališta uz obalu čuvenog jezera Michigan, nalazi se ponajbolji otmjeni smještaj za one nešto dublja džepa.

U današnje doba velike konkurencije kad svaki ogorčeni gost ima mogućnost objaviti svoju recenziju u nepreglednim bespućima interneta, hotelijeri moraju činiti znatne napore žele li održati korak. Svaki skandal, svaka nepažnja ili nemar prema gostu već za nekoliko sekundi mogu dospjeti na društvene mreže i uzrokovati ozbiljne financijske gubitke.

Ali nije uvijek bilo tako. Postojala su vremena kad su hotelijeri u Chicagu mogli činiti što ih je volja, daleko od

pritiska mišljenja javnosti i obveze prijave gostiju. Jedan od njih okrutno je iskoristio tu okolnost. Njegovo ime je: H. H. Holmes, poznatiji kao "Vrag iz Chicaga".

KAKO JE SVE POČELO

Prilikom analiziranja serijskih ubojica u velikom broju slučajeva može se zamijetiti da se uzroci grozota koje su počinili nalaze u njihovu djetinjstvu. Mnogi od njih eksperimentiraju s ubijanjem još kao djeca, premda ne na ljudima nego prvo na životinjama. Koliko god to grozno zvučalo, ta najčešće bespomoćna stvorenja savršeni su pokusni kunići za buduće ubojice koji na njima prvi put mogu osjetiti kako je to uzeti život – bez straha od izravnih posljedica. A kad se izdovolje na životinjama, svoj ubilački niz nastavljaju na ljudima.

Holmes je ugledao svijet 16. svibnja 1861. godine. Rođen kao Herman Webster Mudgett, bio je treće od petero djece u obitelji engleskih iseljenika koji su navodno među prvim naselili sjeveroistočnu američku obalu. Roditelji su mu vodili malu farmu u gradiću Gilmanton u New Hampshireu.

Holmesovi su se roditelji pridržavali strogog, autoritarnog odgoja. Otac je često posezao za šibom, batine su svakodnevno bile na dnevnom redu, a ako bi u dječaćićev hladni svijet i ušlo malo topline, tada bi ga u njega većinom unijela majka.

Herman se vrlo rano odvojio od svoje obitelji. Još kao dječaćić često se znao iskrasti s poslova na imanju kako bi se potajno bavio omiljenim mu hobbijem. Uokolo farme

postavljao je zamke loveći male životinje. Kad bi mu to pošlo za rukom, ubio bi ih, a zatim komadao i secirao kirurškom preciznošću. Prije toga navodno bi ih okrutno mučio, premda za to nema dokaza.

Ali mali Herman imao je još jedan, manje okrutan hobi. Smišljao je i izrađivao korisne predmete – katkada i za dobrobit obitelji. Za farmu je, primjerice, osmislio uređaj koji je proizvodio toliko strašan zvuk da ptice nisu htjele prići ni blizu poljima.

Sa šesnaest je godina završio srednju školu i upisao se na Sveučilište u Vermontu na granici s Kanadom. Prije toga, s nepunih sedamnaest, oženio se Clarom Lovering, djevojkom iz dobre obitelji koja je u brak donijela nešto novca. Novca koji je Hermanu Mudgettu dobro došao, jer imao je velike planove u životu. Razočaran studijem, ubrzo ga je napustio i na Sveučilištu u Michiganu upisao medicinu, svoju pravu strast. Studentski je život bio skup. Od suprugina novca uspjeli su pokrivati jedan dio životnih troškova, ali ostalo je Herman morao sam zaraditi. Doduše, u tome je uvijek bio uspješan i kreativan – i to većinom baveći se nezakonitim poslovima. Prvo je radio kao učitelj, zatim kao čuvar u umobolnici, da bi se poslije prebacio na prljavije poslove. Kako je u to doba medicina bila u zamahu, brojni su znanstvenici i liječnici za istraživanja i rad trebali svježe leševe. A budući da uglašeni profesori i doktorandi nisu voljeli prljati ruke nezakonitim poslovima, ljudi poput Hermana Mudgetta obavljali su to umjesto njih: iz grobova su iskopavali nedavno pokopane mrtvace i dobivali za njih novac. Bio je to prilično unosan posao koji je Herman Mudgett rado obavljao jer smrt ga je

oduvijek fascinirala. Usto je dodatno zarađivao prijevarama na životnim osiguranjima.

Nakon godina napornog učenja napokon je diplomirao medicinu 1884. godine. Nikad nije bio izuzetan student, nego prosječan, ali dovoljno motiviran da položi ispite. Otada je mogao i službeno raditi kao liječnik. Supruga Clara već se odavno vratila u New Hampshire, povevši sa sobom i njihovo dijete. Susjedi su poslije svjedočili kako se Herman prema njoj loše odnosio i opetovano je fizički zlostavljao. Clara će poslije izjaviti da nikad nije istinski poznavala svog supruga – i tu će biti posve u pravu.

Nema dokaza koji bi mogli nedvojbeno potvrditi kada je Herman Mudgett počeo ubijati. Nakon diplome puto-
vao je uokolo, pa jedno vrijeme živio u gradiću na sjeveru savezne države New York, a kad je u tom gradiću netragom nestao dječak, među osumnjičenima se našao i Herman jer je bio viđen s dječakom. Poslije toga Mudgett nestaje i seli se u drugi grad. Možda je taj dječak bio jedna od njegovih prvih žrtava?

Sljedeći se put pojavljuje u Philadelphiji gdje je radio u ljekarni, međutim, i otud je bio prisiljen pobjeći poslije smrti dječaka čija je izdao lijek. Mudgett je porekao da ima ikakve veze s dječakovom smrću, a zatim opet pobjegao. Ionako je imao veći cilj: umjesto dosadnog života ljekarnika u malom gradiću ili seoskog liječnika, želio se baviti svojom najvećom strasti: ubijanjem.

CHICAGO

U Chicago se doselio 1886. kad je grad bio u procvatu. Taj poslije New Yorka drugi po veličini američki velegrad privlačio je mlade Amerikance iz cijele zemlje, ali i brojne europske doseljenike. Grad je upravo bio prešao brojku od milijun stanovnika.

Otad pa nadalje Mudgett se predstavljao kao H. H. Holmes. Staro je ime odbacio poput para istrošenih rukavica. U to je doba bilo mnogo lakše uzeti drugi identitet, a i bio je iskusan u krivotvorenju dokumenata. Promjena imena bila je čista mjera opreza: kao Herman Webster Mudgett dotad je već bio upleten u brojne prijevare, slučaj jedne nestale i jedne smrtno stradale osobe. A u Chicagu je namjeravao početi iznova – slobodan od tereta prošlosti, supruge i djeteta.

Grad mu se odmah svidio. Bila je to ljubav na prvi pogled. Bio je prljav, ali stvaran. Radnički grad motiviranih stanovnika koji teže boljem standardu, ali i grad smrdljivih ulica punih smeća. Tome su, između ostalog, pridonosile i klaonice koje su se nalazile na gotovo svakom uglu. Na vrhuncu gospodarskog uzleta grad na jezeru Michigan proizvodio je osamdeset i dva posto američkih potreba za mesom.

Dr. Holmes, kako se sada zvao, predstavljao se kao obrazovan i simpatičan čovjek. Očaravao je ljude svojim šarmom i karizmom i bio pravi majstor manipulacije, a obožavale su ga ponajprije dame. Žene svih godina, mlađe i starije, padale su na tog elokventnog prevaranta koji se toliko razlikovao od običnih, neuglađenih i priprostih radnika.

Elizabeth S. Holton postat će njegovom prvom žrtvom. Dobrodušna žena zaposlila ga je u svojoj ljekarni u četvrti Englewood. Svidio joj se taj radišni, sposobni muškarac, a i trebala ga je u ta teška vremena. Njezin suprug, gospodin Holton, ležao je na umoru, a ona se brinula i za njega i za posao. Holmes se prikazivao suosjećanim, uvijek je bio spreman pomoći i brinuo se za uredno poslovanje ljekarne. A kad je Elizabethin muž umro, nagovorio ju je da ljekarnu prepíše na njega.

Ubrzo nakon toga Elizabeth Holton misteriozno je nestala. Prijateljima i poznanicima koji su se raspitivali za nju, Holmes je govorio da se odselila u Kaliforniju. Oni, pak, nisu imali razloga ne vjerovati Elizabethinu pouzdanom zaposleniku. Vjerojatno jednostavno više nije htjela živjeti u gradu u kojem je umro njezin ljubljeni suprug. Što se zapravo dogodilo, nije teško dokučiti s obzirom na ono što će uslijediti.

Holmes je ubrzo pronašao novu ljubav. Zvala se Myrta Z. Belknap. Holmes je Myrtu poznavao otprije i redovito su se dopisivali. Myrta, zgodna plavuša, mislio je dr. Holmes, bila bi prava žena za njega. Uvijek pristojna i šarmantna, svog je supruga poznavala površno, baš kao i njegova prva supruga. Kad se udala za Holmesa, nije znala da je još u braku s Clarom Lovering od koje se nikad nije službeno razveo.

Novopečeni se bračni par uselio u stan u kojem je doneavno živjela sirota gospođa Holton. Myrta je ubrzo zatrudnjela, a Holmes je počeo gubiti zanimanje za nju. Kud nije bio čovjek za duge romantične veze, tud je još Myrta postala i ljubomorna, što mu je išlo na živce. Otprovio je suprugu i

dijete u stan u predgrađu i povremeno ih posjećivao kako bi Myrta bila zadovoljna. Želio je biti sam u Chicagu, jer namjeravao je ostvariti nešto o čemu je sanjao cijeli život. Sagrađiti dvorac smrti koji će napokon zadovoljiti sve njegove fantazije. A sad je napokon imao novca i načina da tu želju i ostvari.

“DVORAC”

Nedaleko od svoje nedavno stečene ljekarne Holmes je otkupio komad zemljišta. Tehnički izuzetno nadaren, osobno je izradio sve nacрте za zgradu koju će na njemu dati podići. U prizemlju je zamislio poslovne prostore, a na gornjim katovima hotel. U Chicagu se 1893. godine trebao održati Svjetski sajam i očekivali su se milijuni posjetitelja. Četiri godine ranije u glavni grad Francuske istom se prigodom slilo čak 32 milijuna posjetitelja iz cijeloga svijeta. Tim je argumentom Holmes vrlo brzo uspio pronaći investitore spremne uložiti novac kojim će sagrađiti svoj “Dvorac”.

Hotel u blizini Svjetskog sajma mnogima se činio unosnom investicijom. Ali premda je uspio prikupiti dovoljno novca, Holmes je stalno varao radnike i dobavljače i cjenkao se za svaki novčić. Često je mijenjao izvođače radova kako nijedan arhitekt, građevinar ili zidar ne bi znao što zapravo gradi. Samo je on imao uvid u cjelovit nacrt.

Hotel je iznutra bio labirint: katovi spojeni mnogobrojnim stubištima od kojih neka nisu vodila nikamo, skriveni otvori u podovima, soba za gušenje plinom, soba za mučenje... Holmes ga je sagrađio prema svojim bolesnim zamislima. Samo se on znao snalaziti u njemu, samo je on

znao točan raspored soba, tajnih hodnika, spojnih prolaza i otvora koji su vodili u podrum. Tu, u podrumu, Holmes je uredio svoje carstvo. Tu je mogao biti nasamo s tijelima kojih se poslije rješavao u komori za spaljivanje.

Holmesove pripreme nisu prošle posve nezamijećeno. Nekolicina građevinara zamijetila je da njihov šef ima u najmanju ruku čudne zahtjeve. A kad je od dobavljača počeo naručivati kloroform na litre, više nego jednom su ga sumnjičavo pitali što će mu tolike količine. Ali Holmes je oduvijek bio dobar lažljivac. Opravdao bi se da mu kloroform treba za istraživanja – i povjerovali bi mu.

PRVE ŽRTVE

Koliko je ljudi dr. Holmes ubio, može se samo nagađati. Sam je priznao dvadeset i sedam ubojstava, ali je vrlo vjerojatno da ih je počinio znatno više. Jedna od prvih žrtava iz hotela strave najvjerojatnije je bila Julia Conner, čijem je suprugu Nedu u prizemlju zgrade Holmes ponudio poslovni prostor za zlatarnicu. Nedova supruga Julia, predložio je, za to bi vrijeme mogla raditi u njegovoj ljekarni. Nedu Conneru to je isprva zvučalo kao dobra pogodba, međutim, Julia je vrlo brzo pala na šarm lukavog doktora. Holmes je mjesecima manipulirao njome i uspio razoriti njezin brak s Nedom. Na koncu je Ned otišao iz Chicaga, ostavljajući Juliju i njihovu osmogodišnju kćer Pearl na milost i nemilost doktoru iz pakla. Sada su mu, u njegovu “dvorcu smrti”, obje bile prepuštene na milost i nemilost.

Julia i Holmes su bili ljubavnici, a onda je Julia neočekivano ostala trudna. Uoči samog Božića uspio ju je

nagovoriti na pobačaj. Liječnik je, obaviti će to stručno i bezbolno, ne treba se brinuti. Julia Connor mu je vjerovala. S prijateljicom Sylviom Crowe u hotelskoj je sobi ukrašavala božićno drvce pod kojim je njezina kći Pearl sljedeće jutro trebala pronaći darove. Ali bila je zabrinuta za svoju sestru Gertie koja je došla u Chicago s njima provesti blagdane i samo se jedan dan više nije vratila u hotel. Holmes ju je umirio lažima. Gertie je zapravo itekako bila u hotelu – samo nekoliko katova niže. U podrumu.

Na sam Božić Julia Conner svojevoljno je legla na stol i sklopila oči. Ali Holmes nikad nije uistinu namjeravao obaviti pobačaj. Čvrsto je zgrabio svoju bespomoćnu ljubavnicu pritisnuvši joj na lice krpu natopljenu kloroformom. Nije ju puštao dok i posljednji trzaj nije napustio njezine beživotne udove. A zatim se uputio u sobu u kojoj je spavala Julijina kćerkica Pearl. Nije imala nikakve šanse. I ovaj je put upotrijebio smrtonosnu dozu kloroforma.

Pomoću podnih otvora spustio je tijela u podrum, a potom pozvao Charlesa Chappella. Chappell je pripadao maloj mreži suradnika koju je Holmes izgradio, baš kao i Benjamin Pitezal, tesar mutne, kriminalne prošlosti s kojim se Holmes vrlo brzo sprijateljio i kojega će državni tužitelj poslije nazvati Holmesovim “oruđem”. I Charles Chappell je doslovno bio Holmesovo oruđe. Imao je pristup podrumu i pomagao Holmesu s leševima i prikrivanjem tragova. Chappell je radio kao radnik na gradnji hotela i bio je voljan dodatno zaraditi. Nije znao kako su njih dvije umrle, a Holmes je iz opreza uklonio Julijino lice. To što u liječnikovu podrumu leže dva mrtva tijela, Chappellu se nije činilo ni najmanje sumnjivim. A Holmes ga je usto za to i

dobro platio – trideset i šest dolara. Taj je novac Holmes poslije višestruko vratio, prodavši sveučilištu kostur svoje voljene za znatno veći iznos. Doktor iz pakla je uvijek bio dobar u zarađivanju novca.

Kad se Sylvia Crowe idući dan vratila raspitati za Juliju i Pearl, Holmes joj je rekao da se Julia predomislila i da su jednostavno otišle.

HOTEL SMRTI

Hotel strave je konačno proradio. Potražnja za sobama je bila golema. Mnoštvo je ljudi dolazilo u Chicago, a Holmesov se hotel činio prikladnim i povoljnim smještajem. Međutim, kad bi muškarci ili obitelji zatražili smještaj, “Dvorac” je nekako uvijek bio popunjen. Holmes je u svom hotelu nudio smještaj ponajprije ženama koje su putovale same. Svoj krvavi pohod ovaj doktor iz pakla najčešće bi započinjao noću: omamio bi žrtve kloroformom i kroz podne ih otvore spustio kat niže u zvučno izolirane sobe. Katkada bi ih ostavljao da umru od gladi i žeđi, katkada ih je gušio plinom ili trovao. Tijekom izgradnje u zid je dao ugraditi špijunke kroz koje se moglo gledati u sobe čiju užasnu svrhu radnici nisu mogli ni naslutiti – bolesnom psihopatu omogućavale su gledanje žrtava kako umiru. Holmes je volio promatrati njihove posljednje trenutke prije nego što bi ih raskomadao, spalio ili prodao njihova tijela za istraživanja.

A volio je i svoje tajnice. Jedna od njih bila je i Emeline Cigrand, još jedna lijepa mlada žena koju je Holmes ubio i čije se uštedevine domogao. Holmes je zaposlio Emeline

kao tajnicu i obećavajući joj brak, postali su ljubavnici. Ali Emeline je nakon nekog vremena postala sumnjičava i počela ispitivati budućeg supruga kad će se već jednom vjenčati. Holmesu se nije dalo natezati s njom pa je, kao i obično, riješio taj problem na svoj način – u podrumu. U međuvremenu je u novinama dao objaviti najavu vjenčanja u kojoj je pisalo da se Emeline udaje za drugog muškarca. Kad su se njezini prijatelji počeli raspitivati za nju, glumio je utučenog ostavljenog ljubavnika i uplakan im pokazivao najavu u novinama.

Dugo mu nitko nije ušao u trag. Ali tijekom Svjetskog sajma Holmes se polakomio i počeo ubijati u sve kraćim razmacima. Zaposlenici i gosti zamijetili su oštar miris kemikalija koji se širio hotelom. Usto su se ljudi počeli pitati i gdje nestaju sve te njegove tajnice? Zar su tako brzo davale ostavke? Ulicama Englewooda počele su se širiti prve glasine. Uz ubojstva se Holmes i dalje aktivno bavio prijevarama u osiguranju, zajedno sa svojim suradnikom Benjaminom Pitezalom. Međutim, i tu je postao neoprezan. Zbog sumnje u prijevaru s policom osiguranja za zgradu koja je izgorjela u požaru, osiguravatelji su angažirali privatne istražitelje. Vjerovali su da je Holmes sam podmetnuo požar. Holmes je pak znao da će istražitelji, budu li dublje kopali, otkriti puno mračnije tajne od prijevare u osiguranju. Kako se omča oko vrata počela stezati, pobjegao je u Teksas. Tu mu je jedna od njegovih "ljubavnica" prepisala komad zemlje. Dakako, ni ona nije dugo ostala živa. U Teksasu je planirao sagraditi novi "Dvorac". Hotel strave još veći i složeniji od onoga u Chicagu. No njegova su sanjarenja naglo prekinuta. Uhićen je i prvi put u životu priveden u zatvor

zbog nekoliko manjih prijevara, ali je pušten uz jamčevinu. Ponovno se dao u bijeg, ovaj put u pratnji vjernog suradnika Benjamina Pitezela. Pitezeli nije znao ništa o Holmesovim ubojstvima. Zajedno su sudjelovali samo u prijevarama i kad mu je Holmes predložio posljednji veliki posao, koji im je obojici trebao osigurati novac, pristao je.

ZADNJA PRIJEVARA

Cijela je stvar trebala biti posve jednostavna, Holmes ju je u prošlosti izveo već mnogo puta. Njegov ortak Benjamin trebao je sklopiti životno osiguranje na svoje ime, a Holmes nabaviti truplo koje će podmetnuti osiguranju i unovčiti policu. Novac su trebali podijeliti pola-pola i poći svatko svojim putem.

Pitezeli se nije dvoumio. Znao je da je Holmes pamećan i da se uspio izvući sa svime što je dosad napravio. Ali nije znao da je Holmes čovjek koji nema prijatelja i da ne misli nabaviti truplo, nego da ga kani ubiti! To je učinio na uobičajen način, kloroformom, a zatim je zapalio Pitezelovo tijelo kako bi sve izgledalo kao nesretan slučaj. Poslije toga je Holmes posve pomahnitao. Otišao je Pitezelovoj supruzi i rekao joj da se njezin suprug skriva te da želi vidjeti svoje troje djece. Zamolio je Holmesa da ih odvede k njemu. Pitezelova supruga nije slutila tko joj stoji pred vratima. Nije vidjela psihopata i ubojicu, nego ljubaznog, elokventnog liječnika i suprugova poslovnog partnera. Zato je dopustila da sa sobom povede Alice, Nellie i Howarda. Njih su troje postali sljedeće žrtve pomahnitalog serijskog ubojice. Ubio ih je na stravičan način, zatvorivši ih u kovčeg i pustivši da se uguše. Njihova

je tijela zakopao u podrumu kuće koju je unajmio u Torontu u Kanadi gdje se kratko skrivao. Međutim, Holmes si je na vrat navukao protivnika koji nije bio spreman pustiti ga da pobjegne: istražitelja Franka Geyera iz Istražiteljske agencije Pinkerton. Osiguravajuće društvo pokrenulo je istragu zbog moguće prijevare s Pitezlovom policom životnog osiguranja i na slučaj stavilo svog ponajboljeg čovjeka, Franka Geyera.

Geyer je isprva istraživao prijevaru u osiguranju, ali vrlo je brzo shvatio da je tu riječ o nečemu mnogo većem. Agencija i filadelfijska policija ušli su Holmesu u trag i u Torontu otkrili tijela troje djece. "Što smo dublje kopali, smrad je postajao nesnosniji. A kad smo dosegli dubinu od otprilike jednog metra, našli smo nešto što je nalikovalo na podlaktičnu kost", poslije je napisao Geyer.

Usljedila je divlja potjera i Holmes je konačno uhićen u Bostonu 1894. te prebačen u zatvor u Philadelphiji. Na kraju je pretražen i "Dvorac". Istražitelji su u podrumu hotea otkrili strahote: kosti, pramenove kose, ljudske ostatke...

H. H. Holmes bio je prvi američki serijski ubojica koji je izazvao pravu medijsku pomamu. Novine su se međusobno natjecale senzacionalističkim naslovima. Dnevni list *Hearst* je Holmesu, dok je bio u zatvoru, platio nevjerojatnih 7500 dolara za ekskluzivni intervju, što je više od 200 000 američkih dolara u današnjem financijskom omjeru. A Holmes je uživao u medijskoj pažnji. Prvo je tvrdio da je nevin, zatim da ga je opsjeo vrag. Kao uvijek, lažima se pokušao predočiti boljim čovjekom nego što jest. Ljudi su gutali njegove riječi, a Holmesovi su zločini, uz one Jacka Trbosjeka koji je ubijao otprilike u isto vrijeme u Londonu, postali najpoznatiji kriminalistički slučajevi u svijetu.

Zanimljivo je da je Holmesu, unatoč monstruoznim otkrićima u hotelu strave, suđeno samo za ubojstvo ortaka Pitezela. Ipak, i to je jedno ubojstvo bilo dovoljno da ga sudac osudi na smrt vješanjem.

Holmes se doimao mirnim dok su ga vodili na pogubljenje. Bilo je to 7. svibnja 1896., samo nekoliko dana prije njegova trideset i petog rođendana. Čuvari su ga opisali kao jednog od najljubaznijih zatvorenika. Bio je pomiren sa sobom. "Nikako nisam mogao spriječiti da postanem ubojica", bile su njegove posljednje riječi. "Kao što ni pjesnik ne može spriječiti poriv za pisanjem. Vrag je stajao uz moj krevet kad sam došao na ovaj svijet i sve otad je sa mnom." Zatim mu je krvnik stavio omču oko vrata. Holmes je umro nakon što se dvadeset minuta obješen gušio pred očima sedmorice liječnika i jednog svećenika koji je molio za njegovu dušu. Bilo je svršeno. Vrag iz Chicaga bio je pobijeđen.

Poslije su izronile teorije zavjere kako Holmes uopće nije pogubljen. Govorilo se da je svojim šarmom uspio izmanipulirati čuvare te da su umjesto njega pogubili drugog zatvorenika, a njega pustili da pobjegne. Ali to su samo puste priče. Godine 2017. tijelo H. H. Holmesa, poznatog i kao Herman Mudgett, ekshumirano je na zahtjev njegova praunuka.

Analizom DNK potvrđeno je da je riječ o Holmesovim ostacima. Dakle, unatoč svoj svojoj elokvenciji, uglađenosti, ljubaznosti i pameti, Holmes ipak nije uspio izbjeći smrt.

Doduše, postojala je i teorija da je H. H. Holmes ubijao u Londonu kao legendarni Jack Trbosjek. Ali to je već druga priča...

MOJ ZAKLJUČAK

H. H. Holmes jedan je od prvih i najzloglasnijih američkih serijskih ubojica. Njegova detaljno dokumentirana priča još jednom potvrđuje kako ni najgori serijski ubojice ne moraju imati zlokobnu auru Bondovih zlikovaca, nego se njihova monstruoza narav može skrivati iza simpatične, građanske fasade.

Omiljen u krugu poznanika, Holmes se svojim šarmom i vještim manipuliranjem uspio domoći ljekarne od starije gospođe kojoj se predstavio kao suosjećajan i sposoban čovjek. Ubijao je većinom u svojoj bližoj okolini, a žrtve su najčešće bile osobe koje su mu vjerovale. Neke su ga čak i voljele. Ono što smatram osobito perverznim jest to što se Holmes u svom mahnitom ubilačkom pohodu nije ustručavao ubiti čak ni prijatelje koji su mu pomagali u kriminalnim radnjama.

A kako je moguće da je tako dugo uspio slijediti svoju bolesnu strast i svirepo ubijati? Mislim da je razlog tomu ponajprije njegova kriminalna osobnost i poriv za ubijanjem u kombinaciji s natprosječnom inteligencijom i činjenicom da u ono doba nije postojala mogućnost dokazivanja zločina analizom DNK. Posve sam siguran da bi danas Holmes bio uhvaćen mnogo prije, a brojni ljudski životi spašeni.

SERIJSKI UBOJICE

Tko su najokrutniji višestruki i serijski ubojice u Hrvatskoj?

Vinko Pintarić serijski je ubojica koji je osamdesetih godina prošlog stoljeća ubio pet ljudi i sijao strah i trepet po Hrvatskom zagorju. Godinama je uspijevao izmaknuti pravdi, sve dok 1991. godine nije ustrijeljen u sukobu s policijom. Pojedini mediji svojedobno su romantizirali njegovo odmetništvo i nazivali ga "zagorskim Čarugom".

Koji je serijski ubojica ubio najviše ljudi?

Serijski ubojica s najviše potvrđenih žrtava engleski je obiteljski liječnik Harold Shipman koji je ubijao svoje pacijente smrtonosnim injekcijama medicinskog heroína. Dokazano je kriv za najmanje 218 ubojstava, ali vjeruje se da ih je počinio više od 400. U Južnoj su Americi postojali, a ima ih i danas, serijski ubojice kojima se velik broj ubojstava ne može dokazati. Tamošnji ubojice tvrde da su ubili znatno više ljudi.

Tko je najpoznatiji neuhvaćeni serijski ubojica?

Ubojica koji je samom sebi nadjenao nadimak Zodiak smatra se odgovornim za ubojstvo najmanje pet osoba na području San Francisca između 1968. i 1969. godine. Svjetsku je slavu stekao pišući policiji zagonetne šifrirane poruke. Policija tom misterioznom ubojici nikad nije ušla u trag, a njegova ubojstva i danas su neriješena.

Tko je bio najšarmantniji serijski ubojica?

Ted Bundy, koji je ubio trideset žena, smatra se jednim od najzloglasnijih američkih serijskih ubojica. Poznanici su ga opisivali kao iznimno karizmatičnog muškarca koji ulijeva povjerenje – čista suprotnost njegovom stvarnom ja serijskog ubojice. Jednom prilikom je čak spasio dijete od utapanja, a jedno je vrijeme radio i kao savjetnik na telefonskoj liniji za psihološku pomoć. Kao psihopat, Bundy je oduvijek vješto manipulirao ljudima. Dobra djela najvjerojatnije je činio zbog osjećaja moći.

NOT CROSS

POLICE LINE DO NOT CROSS